

CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU COMBATEREA DISCRIMINĂRII

AUTORITATE DE STAT AUTONOMĂ

HOTĂRÂREA nr. 253 din 24.02.2021

Nr. Dosar 462/2020

Nr. Petiție 3795/24.06.2020

Petentă:

Reclamat: Inspectoratul Școlar Județean Satu Mare

Obiect: posibilă discriminare prin nealocarea de locuri suficiente la liceu pentru copiii cu cerințe educaționale speciale

I. Numele, domiciliul și sediul părților

Numele și domiciliul petentei

1

Numele și domiciliul reclamatului

2. Inspectoratul Școlar Județean Satu Mare - cu sediul în Satu Mare, Str. 1 Decembrie 1918, nr.6, jud. Satu Mare

II. Obiect și descrierea presupusei fapte de discriminare

3. Petenta, Președinte al Asociației „Castelul Erhard” Satu Mare, reclamă nerespectarea Ordinului MEC nr.4532/15.06.2020 în ceea ce privește alocarea de locuri la liceu pentru copiii cu cerințe educaționale speciale.

III. Citarea părților

4. În temeiul art. 20, alin. 4 din O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată (în continuare O.G. nr. 137/2000), s-a îndeplinit procedura de citare.

IV. Susținerile părților

Susținerile petentei

5. Prin petiția înregistrată la CNCD cu nr. 3795/24.06.2020, petenta, Președinte al Asociației „Castelul Erhard” Satu Mare, reclamă nerespectarea Ordinului MEC nr.4532/15.06.2020 în ceea ce privește alocarea de locuri la liceu pentru copiii cu cerințe educaționale speciale.

6. Petenta reclamă faptul că în data de 23.06.2020 nu au fost afișate decât 4 locuri la profesională pentru copiii cu CES.

7. În opinia petentei, sunt multe nereguli la adresa copiilor cu CES în ISJ Satu Mare, respectiv:

- lipsa profesorilor de sprijin, în condițiile în care în tot județul sunt doar 13 profesori la 100 de copii;

- lipsa formării cadrelor didactice care să lucreze cu copii cu CES

- lipsa stimulării financiare a celor ce lucrează cu copiii cu CES..

8. La întrebarea petentei de ce nu s-au respectat dispozițiile legale, inspectorul D.G. a răspuns că „procedura nu este clară,,.

Susținerile reclamatului

9. Prin punctul de vedere depus cu adresa nr.4685/31.07.2020, reclamatul arată că după aprobarea cifrelor de școlarizare pentru clasele a IX-a învățământ liceal și profesional din anul 2020-2021, transmisă de Min. Educației și Cercetării prin adresa nr.29217/29.04.2020, s-au stabilit locurile speciale pentru romi, pentru a fi publicate în termenul legal. În baza calendarului aferent OMEC nr.4317/21.05.2020, în vigoare la data de 26.05.2020, s-a publicat pe pagina web a ISJ Satu-Mare, lista locurilor special alocate pentru elevii de etnie romă. Aceste locuri speciale s-au acordat acoperind la maxim oferta posibilă și cu respectarea prevederilor art.63 alin.(1) lit.e) din Legea educației naționale (până la maximum 30 de elevi pe clasă).

10.. La data de 10.06.2020, MEC a solicitat inspectoratului școlar date cu privire la locurile disponibile pentru clasele a IX-a și învățământ profesional, exceptând locurile pentru elevii romi și pentru cei ce au studiat în străinătate și s-a comunicat, prin adresa nr.1932/11.06.2020 faptul că sunt disponibile 4 locuri în două clase cu învățământ profesional, care s-au transformat din învățământ profesional dual în învățământ profesional.

11. În data de 18.06.2020 a fost publicat în Monitorul Oficial Ordinul MEC nr.4532/15.06.2020 care modifică și completează metodologia și calendarul admiterii în învățământul liceal pentru anul școlar 2020-2021, ordin care prevedea că în data de 19.06.2020 să se afișeze locurile distinct alocate în unitățile de învățământ de masă pentru candidații cu CES, peste numărul de locuri repartizat respectivelor unități de învățământ și cu respectarea prevederilor art.63 alin.(1) lit.e) din Legea educației naționale (până la maximum 30 de elevi pe clasă). În acest context s-au publicat pe pagina web a ISJ Satu-Mare, lista locurilor special alocate pentru elevii cu CES. Pentru respectarea drepturilor elevilor cu CES, ISJ Satu Mare – Consiliul de administrație întrunit în data de 24.06.2020, a aprobat modificarea listei locurilor pentru elevi romi și acordarea de locuri distinct alocate pentru elevi cu CES.

12. Conform informațiilor furnizate de Partida Romilor, până la data limită prevăzută în calendarul admiterii, au fost eliberate 87 de recomandări scrise de apartenență la etnia romilor, pentru absolvenți ai clasei a VIII-a din județul Satu Mare, ceea ce a permis ca din totalul de 124 locuri destinate inițial elevilor de etnie romă, pentru admiterea în învățământul liceal, să se adopte hotărârea de a acorda un număr de 9 locuri speciale pentru elevii cu CES, fără a afecta drepturile elevilor romi. ISJ Satu Mare nu cunoștea opțiunile elevilor de etnie romă, întrucât completarea opțiunilor în fișele de înscriere de către candidații de etnie romă a avut loc în perioada 30.iunie – 05 iulie 2020. În urma deciziei, pe pagina web a ISJ Satu Mare s-au postat, în data de 25.06.2020, lista actualizată a locurilor distinct alocate pentru elevii cu CES.

13. Reclamatul arată că, în calitate de Presedinte al Asociației „Castelul Erhard” Satu Mare, petenta nu a răspuns invitației adresate de ISJ Satu Mare, în data de 22.06.2020, de a participa la consultarea pentru identificarea unor soluții cu privire la implementarea OMEC nr.4532/15.06.2020.

14. La data de 06.07.2020, comisia de admitere a revenit în fața consiliului de administrație cu solicitarea de suplimentare a numărului de locuri pentru elevii cu CES, urmând a fi aprobat un număr de 14 locuri, dintre care 9 locuri în mun. Satu - Mare.

V. Motivele de fapt și de drept

15. Colegiul director reține faptul că petenta reclamă nerespectarea Ordonanței MEC nr.4532/15.06.2020 în ceea ce privește alocarea de locuri la liceu pentru copiii cu cerințe educaționale speciale.

16. Pe fondul cauzei, Colegiul director reține că, potrivit art. 2 alin. 1 din O.G 137/2000, : „...*prin discriminare se înțelege orice deosebire, excludere, restricție sau preferință, pe bază de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, sex, orientare sexuală, vârstă, handicap, boală cronică necontagioasă, infectare HIV, apartenență la o categorie defavorizată, precum și orice alt criteriu care are ca scop sau efect restrângerea, înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau a drepturilor recunoscute de lege, în domeniul politic, economic, social și cultural sau în orice alte domenii ale vieții publice*”.

Astfel se poate considera discriminare

- o diferențiere
- bazată pe un criteriu
- care atinge un drept.

În conformitate cu jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului (în continuare CEDO) în domeniu, diferența de tratament devine discriminare atunci când se induc distincții între situații analoage și comparabile fără ca acestea să se bazeze pe o justificare rezonabilă și obiectivă. Instanța europeană a decis în mod constant că pentru ca o asemenea încălcare să se producă „trebuie stabilit că persoane plasate în situații analoage sau comparabile, în materie, beneficiază de un tratament preferențial și că această distincție nu-și găsește nici o justificare obiectivă sau rezonabilă”. CEDO a apreciat prin jurisprudența sa, că statele contractante dispun de o anumită marjă de apreciere pentru a determina dacă și în ce măsură diferențele între situații analoage sau comparabile sunt de natură să justifice distincțiile de tratament juridic aplicate (ex.: Fredin împotriva Suediei, 18 februarie 1991; Hoffman împotriva Austriei, 23 iunie 1993, Spadea și Scalabrino împotriva Italiei, 28 septembrie 1995, Stubbings și alții împotriva Regatului Unit, 22 octombrie 1996).

În hotărârea dată în cazul Thlimmenos împotriva Greciei din 6 aprilie 2000, CEDO a concluzionat că „dreptul de a nu fi discriminat, garantat de Convenție, este încălcat nu numai atunci când statele tratează în mod diferit persoane aflate în situații analoage, fără a oferi justificări obiective și rezonabile, dar și atunci când statele omit să trateze diferit, tot fără justificări obiective și rezonabile, persoane aflate în situații diferite, necomparabile”.

În concluzie, există o diferențiere dacă persoanele aflate în situații similare sunt tratate în mod diferențiat, sau dacă persoane aflate în situații diferite sunt tratate în mod identic.

17. Potrivit prevederilor art. 2, alin. 4:

”Orice comportament activ ori pasiv care, prin efectele pe care le generează, favorizează sau defavorizează nejustificat ori supune unui tratament injust sau degradant o persoană, un grup de persoane sau o comunitate față de alte persoane, grupuri de persoane sau comunități atrage răspunderea contravențională conform prezentei ordonanțe, dacă nu intră sub incidența legii penale.”

Iar art. 2 alin. 9 din O.G. nr. 137/2000 prevede :

”Măsurile luate de autoritățile publice sau de persoanele juridice de drept privat în favoarea unei persoane, unui grup de persoane sau a unei comunități, vizând asigurarea dezvoltării lor firești și realizarea efectivă a egalității de șanse a acestora în raport cu celelalte persoane, grupuri de persoane sau comunități, precum și măsurile pozitive ce vizează protecția grupurilor

defavorizate nu constituie discriminare în sensul prezentei ordonanțe.”

18. De asemenea, art. 11. Alin din OG 137/2000 privind prevenirea și combaterea discriminării prevede "Constituie contravenție, conform prezentei ordonanțe, refuzarea accesului unei persoane sau unui grup de persoane la sistemul de educație de stat sau privat, la orice formă, grad și nivel, din cauza apartenenței acestora la o anumită rasă, naționalitate, etnie, religie, categorie socială sau la o categorie defavorizată, respectiv din cauza convingerilor, vârstei, sexului sau orientării sexuale a persoanelor în cauză.”

19. Colegiul director este chemat să analizeze, potrivit obiectului petiției și a documentelor depuse la dosarul cauzei, situația copiilor cu cerințe educaționale speciale sub aspectul necesității implementării unor măsuri cu caracter afirmativ, respectiv crearea unor locuri speciale la admiterea în școli și universități. Se mai reține faptul că mulți dintre acești copii s-au lovit de-a lungul parcursului educațional de o serie de factori de natură a-i dezavantaja, respectiv lipsa psihologului, lipsa profesorului de sprijin precum și altele asemenea, fiind necesar ca aceștia să beneficieze de o măsură afirmativă de natură a le permite accesul la educație în situațiile în care concurează cu alți copii.

20. În aplicarea art. 14 din CEDO, care consacră exercitarea drepturilor și libertăților fundamentale fără discriminare, în jurisprudența sa, Curtea subliniază faptul că Statele pot avea obligații pozitive în conformitate cu art. 14, precum și o obligație negativă de a nu discrimina în actele sale oficiale.

21. Considerentul 3 al preambului protocolului 12 la CEDO subliniază în mod explicit importanța unei acțiuni pozitive: “Reafirmând că principiul nediscriminării nu împiedică Statele părți să ia măsuri pentru a promova egalitatea deplină și efectivă, cu condiția că există o justificare obiectivă și rezonabilă pentru aceste măsuri”

22. De asemenea, apreciem că din definiția egalității între cetățeni din art. 4 alin. (2) și egalității în drepturi din art. 16 alin. (1), respectiv a jurisprudenței Curții Constituționale, putem să concluzionăm că există o obligativitate constituțională a statului de a implementa acțiuni pozitive în sprijinul categoriilor de persoane care sunt pe o poziție de inegalitate cu majoritatea din cauza unor cauze obiective, în scopul de a asigura acestora exercitarea drepturilor fundamentale ale omului.

23. Curtea Constituțională a reținut că „principiul egalității consacrat de art. 16 alin. (1) din Constituție nu înseamnă uniformitate,, așa încât, dacă la situații egale trebuie să corespundă un tratament egal, la situații diferite, tratamentul juridic nu poate fi decât diferit. Egalitatea părților nu exclude, ci chiar implică un tratament juridic diferențiat”, în această situație.

24. În cazul discriminării substanțiale sau de facto, atunci când se tratează într-o manieră identică două sau mai multe persoane sau situații care sunt în fapt diferite, Curtea Constituțională a arătat că tratarea diferită a unor probleme ce țin de inegalitate nu este numai permisă, ci chiar cerută.

25. Jurisprudența Curții Constituționale consacră ca instrument de realizare efectivă a egalității de șanse adoptarea măsurilor afirmative de către stat, atunci când arată că „nu este contrară principiului egalității cetățenilor în fața legii și a autorităților publice instituirea unor reguli speciale, atâta timp cât ele asigură egalitatea juridică a cetățenilor în utilizarea lor,,.

26. Situația copiilor cu cerințe speciale obligă statul să adopte măsuri speciale în asigurarea accesului la dreptul fundamental al educației. Elevii cu cerințe speciale se confruntă cu o serie de discriminări în accesul la educație, începând de la grădiniță, până la faza studiilor superioare. Deși legea prevede o serie de obligații pentru stat în a acorda suport copiilor cu

cerințe speciale, aceștia din urmă acumulează o serie de dezavantaje pe parcursul etapelor educaționale, astfel încât prezența lor în studiile liceale și universitare este extrem de redusă. Dezavantajele rezultă din situația acestor copii, din lipsa de resurse a statului pentru a îndeplini obligațiile prevăzute de lege, din lipsa pregătirii de specialitate a cadrelor didactice și din prejudecățile societății față de această categorie de persoane.

27. Pentru a compensa aceste dezavantaje prezente și acumulate de copii cu cerințe speciale, și a asigura accesul acestora la exercitarea dreptului la învățământ în etapa studiilor liceale și superioare, Colegiul director constată că statul are obligația de a crea locuri speciale pentru această categorie de persoane, ca una dintre modalitățile de asigurare a principiului constituțional al egalității substanțiale.

28. Atât timp cât realitatea produce inegalități, acțiunea afirmativă este necesară astfel încât prin intermediul ei să se recupereze distanțele create artificial, asigurând și acestor copii acces la educație, prin crearea unor locuri speciale. Intervenția este necesară nu doar pentru a asigura justiția și protecția socială, ci și pentru a valorifica, sprijini și dezvolta potențialul copiilor cu cerințe educaționale speciale prin măsuri de intervenție adaptate și integrate în vederea asigurării accesului la educație.

În cauza D.H. și alții împotriva Republicii Cehe (Dosar nr. 57325/00) Hotărâre CEDO-13.11.2007, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a stabilit că, în anumite situații, „neaplicarea măsurilor afirmative constituie discriminare „,

29. Față de situația prezentată de părți, Colegiul director reține faptul că partea reclamată a întreprins, cu respectarea metodologiilor și ordinelor speciale, măsuri privind respectarea drepturilor copiilor cu cerințe speciale, astfel încât să se creeze premisele unui acces deplin și echitabil la educație. Consiliul de administrație întrunit în data de 24.06.2020, a aprobat modificarea listei locurilor pentru elevi romi și acordarea de locuri distinct alocate pentru elevi cu CES și a adoptat hotărârea de a acorda un număr de 9 locuri speciale pentru elevii cu CES, fără a afecta drepturile elevilor romi. În urma deciziei, pe pagina web a ISJ Satu Mare s-au postat, în data de 25.06.2020, lista actualizată a locurilor distinct alocate pentru elevii cu CES., urmând a fi aprobat un număr de 14 locuri, dintre care 9 locuri în mun. Satu - Mare.

30. Având în vedere că ISJ Satu Mare nu cunoștea opțiunile elevilor de etnie romă, întrucât completarea opțiunilor în fișele de înscriere de către candidații de etnie romă a avut loc în perioada 30.iunie – 05 iulie 2020, reclamatul a întreprins măsurile pe care le putea lua în limita respectării dispozițiilor legale.. Ordinul MEC nr. 4532/15.06.2020 referitor la acordarea locurilor pentru copiii cu CES a fost emis după ce s-au parcurs primele două etape referitoare la admiterea pe locurile speciale pentru romi, motiv pentru care numai ulterior datei de 06.07.2020 (după repartizarea elevilor de etnie romă) comisia de admitere a putut reveni în fața consiliului de administrație cu solicitarea de suplimentare a numărului de locuri special alocate elevilor cu CES.

31. Prin Ordinul MEC nr. 4532/15.06.2020, Ordinul ministrului educației naționale, interimar, nr. 4.948/2019 privind organizarea și desfășurarea admiterii în învățământul liceal de stat pentru anul școlar 2020-2021, publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 730 din 5 septembrie 2019, s-a modificat și completat după cum urmează:

1. La articolul 2, după alineatul (17) se introduce un nou alineat, alineatul (18), cu următorul cuprins:

(18) Pentru admiterea în învățământul liceal de stat pentru anul școlar 2020-2021,

*inspectoratele școlare județene/ Inspectoratul Școlar al Municipiului București alocă, pentru integrarea individuală a elevilor cu cerințe educaționale speciale (CES) proveniți din învățământul de masă și din învățământul special, locuri distincte în unitățile de învățământ de masă, **peste numărul de locuri repartizat respectivelor unități de învățământ, cu respectarea prevederilor art. 63 alin. (1) lit. e) din Legea educației naționale nr. 1/2011, cu modificările și completările ulterioare. Repartizarea candidaților pe locurile distinct alocate în unitățile de învățământ de masă pentru candidații cu CES se realizează de către comisia de admitere județeană/Comisia de admitere a municipiului București, în baza unei proceduri stabilite de Comisia națională de admitere.***

2. Anexa nr. 1 se modifică și se înlocuiește cu anexa care face parte integrantă din prezentul ordin.

32. CNCD reține și faptul că petenta, în calitate de Presedinte al Asociației „Castelul Erhard” Satu Mare, nu a răspuns invitației adresate de ISJ Satu Mare, în data de 22.06.2020, de a participa la consultarea pentru identificarea unor soluții cu privire la implementarea OMEC nr.4532/15.06.2020.

Având în vedere cele menționate, Colegiul director va constata că fapta descrisă, aceea de a publica un număr redus de locuri pentru elevii cu CES, nu există drept încălcat, prin urmare fapta nu întrunește elementele constitutive ale faptei de discriminare.

Față de cele de mai sus, în temeiul art. 20 alin. (2) din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată, cu unanimitatea membrilor prezenți la ședință,

COLEGIUL DIRECTOR HOTĂRĂȘTE:

1. Nu se întrunesc elementele constitutive ale faptei de discriminare.
2. O copie a prezentei hotărâri se va comunica părților:
 - a). Presedinte al Asociației „Castelul Erhard” Satu Mare - la punctul de lucru din Satu Mare, Str. Hasdeu, nr.28, jud. Satu Mare
 - b). Inspectoratul Școlar Județean Satu Mare - cu sediul în Satu Mare, Str. 1 Decembrie 1918, nr.6, jud. Satu Mare.

VI. Modalitatea de plată a amenzii:

Nu este cazul.

VII. Calea de atac și termenul în care se poate exercita

Prezenta hotărâre poate fi atacată în termenul legal de 15 zile potrivit O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare și Legii nr. 554/2004 a contenciosului administrativ la instanța de contencios administrativ.

Membrii Colegiului Director prezenți la ședința de deliberări desfășurată în data de

24.02.2021 au fost: ASZTALOS CSABA FERENC – Membru, DIACONU ANDREI – Membru, HORIA GRAMA – Membru, HALLER ISTVÁN – Membru, JURA CRISTIAN – Membru, LAZĂR MARIA – Membru, MARIA MOȚA – Membru, OLTEANU CĂTĂLINA – Membru, POPA CLAUDIA SORINA – Membru

Prezenta hotărâre va fi comunicată în baza Ordinului Președintelui CNCD nr. 138 din 24.03.2020.

**ASZTALOS CSABA FERENC
Membru Colegiul Director,
Președinte CNCD**

Data redactării: 24.02.2021

Redactată și motivată: M.M. și M.M

Notă: Hotărârile emise de Colegiul Director al Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării potrivit prevederilor legii și care nu sunt atacate în termenul legal, potrivit O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare și Legii 554/2004 a contenciosului administrativ, constituie de drept titlu executoriu.